

– науково обґрунтованому та експериментально апробованому змісті технологічної освіти профільного рівня для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість», крім цільового призначення для учнів старшої школи та вчителів технології, доцільно використовувати як дидактичний роздатковий матеріал під час лекцій, практичних та самостійних занять для підготовки та перепідготовки викладачів, студентів на педагогічних факультетах з дизайну та технологій у ВНЗ;

– достатньо широко розроблених профорієнтаційних аспектах професійної сфери дизайну в розроблених комплектах профільної технологічної освіти за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість»;

– науковості розроблених матеріалів, а тому можуть бути використані науковцями, які проводять теоретико-методологічні, експериментальні дослідження за напрямками: предметні дидактики, інноваційні методи навчання, сучасні та перспективні педагогічні технології, психологія технологічної діяльності, психологія художньої та технічної творчості будуть цікавими форми і методи новітнього профільного навчання у технологічній освіті за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість» та інших споріднених спеціалізаціях.

1.5. Стандартизовані державні вимоги щодо проектування та розроблення змісту профільного навчання технологій у старшій школі (Вдовченко В.В.).

5.1. Базові документи із вихідні дані до проектування та розроблення змісту, обсягів, організації навчання, вимог до профільних програм з технологій у старшій школі.

5.2. Особливості структури та змістового наповнення навчальних програм з технологій у старшій профільній школі.

5.3. Особливості організації профільного навчання.

5.1. Базові документи із вихідні дані до проектування та розроблення змісту, обсягів, організації навчання, вимог до профільних програм з технологій у старшій школі.

Загальні вихідні дані для проектування та розроблення змісту, обсягів, організації навчання, вимог до профільних програм з технологій у старшій школі подано у Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [20], Концептуальних засадах фундаментального дослідження структури та змісту спеціалізацій «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну» профільного навчання в національній системі неперервної художньо-проектної освіти» [13], Методичних рекомендаціях 2015-2016 [61]. Візьмемо до уваги, що в результаті профільного навчання за технологічним профілем, на яке відводиться по 6 годин на тиждень (відповідно – по 210 годин на 10 і 11 класах, всього – 420 годин), учні профільної школи повинні бути спрямовані до свідомого, умотивованого вибору особистісно привабливого професійного напрямку з подальшим навчанням у професійно-технічному чи вищому навчальному закладі. Після закінчення навчання вони підтверджують рівень своєї предметної компетентності за результатами захисту виконаного творчого проекту та іспиту (атестації) з профільного предмету. Див. Наказ і збірник завдань Дод. _

Обсяг і рівень знань, умінь, навичок, ключових і предметних компетентностей, якими опановують учні в результаті профільного навчання, в основному повинні відповідати вимогам, орієнтованим на кваліфікаційні характеристики професій обраного учнями профілю. Дод. _.
Світ проф. дизайнери.

У змісті профільних програм за спеціалізаціями повинні бути чітко виражені навчальні та виховні аспекти, зміст загальнотрудових і спеціальних знань, умінь, навичок і компетентностей в процесі освоєння і володіння навчальними технологіями, орієнтованими на виробничі, технологіями сучасного високопродуктивного виробництва на основі ефективної системи продуктивної праці, широкого використання міжпредметних зв'язків.

5.2 Особливості структури та змістового наповнення навчальних програм з технологій у старшій профільній школі.

Теорія і практика 17-річного проектування, розроблення та укладання навчальних програм для технологічного профілю має усталені вимоги до узагальненої структури для побудови навчальних програм усіх спеціалізацій з технологій в 10-11 класах. Структура навчальних програм має бути такою:

1. Пояснювальна записка.
2. Загальний тематичний план.
3. Тематичний, а краще – і орієнтовний календарно-тематичний план з точною або орієнтовною розчасовкою.
4. Текст навчальної програми (з назвами розділів і тем, з коротким їх змістом), лабораторні, практичні, лабораторно-практичні роботи (з орієнтовними їх варіантами, з послідовністю їх виконання, назвами завдань).
5. За умови атестування на розряд: програма навчально-виробничої практики.
6. Використана і рекомендована література.

У «Пояснювальній записці» мають бути чітко визначені провідна мета спеціалізації технологічного профілю: рівень теоретичної та практичної підготовки (предметної компетентності) учнів до праці в обраному профілі (виробництві, сфері), необхідність формування предметної компетентності, розвитку художньої, технічної та технологічної творчості, рівень наукової організації навчальної праці, трудового виховання та культури праці. Виклад цих вимог у «Пояснювальній записці» доцільно доповнити змістом кваліфікаційної характеристики, професіограми профілю технологічного навчання.

«Загальний тематичний план» містить розподіл годин, відведених на вивчення спеціалізації, за видами трудової діяльності учнів і є основним документом для планування всієї системи дворічного технологічного навчання учнів профільних класів. Доцільно тематичний план складати за прикладом нижче представленої структури. Див. Дод __:

При складанні тематичного плану програми необхідно виходити з того, що в навчальному році 34 навчальні тижні, отже, на навчальний рік відводиться:

10-11 кл. 6 год × 35 тижнів = 210 год. 210 год × 2 роки = 420 год.

10-12 кл. 5 год × 35 тижнів = 175 год. 175 год × 3 роки = 525 год.

На навчальну практику виділяється кількість годин, в залежності від групи професій. Див. Дод.

Додаток

РОЗПОДІЛ ПРОФЕСІЙ ЗА ГРУПАМИ

Перша група	Друга група	Третя група
На опанування зазначених професій відводиться до:		
480 годин навчального часу: 6 годин на тиждень в 10 та 11 класах за рахунок технологічного профілю (наказ МОН від 27.08. 2010 № 834, додаток 10) та 10 робочих днів навчальної практики у 10 класі.	540 годин навчального часу: 6 годин на тиждень в 10 та 11 класах за рахунок технологічного профілю та 20 робочих днів навчальної практики у 10 класі.	680 годин навчального часу: 6 годин на тиждень в 10 та 11 класах за рахунок технологічного профілю, по 2 години на тиждень в 10 та 11 класах за рахунок варіативної складової навчальних планів та 20 робочих днів навчальної практики у 10 класі.

Враховуючи місцеві умови і специфіку технологічного профілю, можуть використовуватися також години, що відводяться на факультативні заняття. За необхідністю, допускається проведення протягом навчального року певної кількості годин, що відводяться на навчально-виробничу практику.

Зміст навчального матеріалу має відповідати таким вимогам:

– відображати нові досягнення мистецтва, дизайну, техніки і технології в організації досліджуваного виробництва;

– мати поліфункціональну спрямованість, яка забезпечує ознайомлення з основними принципами всіх процесів сучасного виробництва і одночасно дає старшокласнику навички поводження з найпростішими знаряддями обраної всієї сфери виробництва спеціалізації;

– розкривати всі сторони обраної професії, забезпечуючи тим самим формування інтересу учнів до її засвоєння;

– дотримуватися наступності та перспективності в етапах технологічного навчання, у вивченні його окремих розділів;

– забезпечувати зв'язок з основами наук, що потрібен для навчального матеріалу кожної конкретної теми.

У змісті навчальної програми важливо передбачити, щоб учні, під час вивчення конкретного профілю виробництва, отримували наступні компетентності:

а) *технічну компетентність* – читання, розробки та укладання технічної документації, методи контролю та вимірювань, основи маркетингу, організації та планування, механізації, автоматизації, комп'ютеризації сучасного виробництва;

б) *галузеву компетентність* – про різні типи обладнання та оснащення, при типових технологічних переходах, процесах, технічному обслуговуванні обладнання;

г) *спеціальну компетентність* – про будову та застосування інструментів, пристосувань, верстатів, апаратів, приладів у обраній спеціалізації.

Структура змісту технологічного профільного навчання в старших класах ґрунтується в навчальних програмах за загальною схемою:

– оволодінні графічною грамотою у навчанні за обраною спеціалізацією;

– вивчення навчальних і технологічних процесів в спеціалізації;

– оволодіння компетентностями з машинознавства, матеріалознавства, пов'язаними з обраним профілем виробництва, з обслуговуванням даного обладнання;

– оволодіння культурою праці, ергономічними основами, знаннями з охорони праці та навичками техніки безпеки, пожежної безпеки;

– ознайомлення у формі широкої, особистісно орієнтованої професійної орієнтації в процесі вивчення профілю;

– об'єкти розробки і виготовлення повинні бути особистісно привабливими, мати продуктивну працю і бути суспільно значущими і корисними.

Обов'язковими для всіх без винятку профільних програм є розділи або окремі теми:

1. Механізація та автоматизація виробничих процесів /до 10 год./ в такому обсязі:

- Загальні поняття про науково-технічний прогрес в галузі;
- Основні види автоматизації та комп'ютеризації у виробничих процесах;
- Основні інструменти, прилади та пристрої, автоматичні, електронні та комп'ютеризовані пристрої;
- Перспективи розвитку автоматизації даного виробництва /за профілем.

2. Основи сучасної економіки, організації і планування виробництва, маркетинг /не менше 8 год./:

- Сучасні принципи керівництва виробництвом (менеджмент), що впроваджує правила проектування, виготовлення і продажу товарів і послуг у країнах європейської спільноти;
- Планомірність розвитку виробництва, орієнтованого на євроінтеграцію;
- Організація та нормування праці на промислових підприємствах і в соціальній сфері;
- Продуктивність праці на сучасних промислових підприємствах і її підвищення за рахунок наукоємних, енерго- і матеріалозберігаючих технологій;
- Форми обліку та оплата праці на сучасних промислових і сільськогосподарських підприємствах;
- Собівартість і ціна продукції;
- Поняття про госпрозрахунок.

Під час розробки профільних програм необхідно враховувати зв'язок теорії з практикою. Не рекомендується такий розподіл годин, при якому в перший тиждень місяця вивчається теорія, а інші три тижні проводяться тільки практичні заняття.

Виняток можуть становити лише програми сільськогосподарського профілю, де більшість практичних робіт і видів виробничої праці обумовлюється сезонністю виробничих процесів. За всіма іншими профілями теорія і практика вивчається в межах кожного заняття. Заняття будується за наступною структурою:

При 6-и годинному занятті / годин	При 5-и годинному занятті / годин	При 4-х годинному занятті / годин	При 3-х годинному занятті / годин
1. Теоретичний матеріал			
2	2	1	1
2. Лабораторна або практична робота			
2	1	1	1
3. Учнівський творчий проект			
2	2	2	1

Отже, за вище викладеною структурою проводиться розрахунок навчального часу на теоретичні, практичні заняття та заняття для виконання творчого проекту, тобто необхідно дотримуватися використання на теоретичні заняття не більше 30% часу, відведеного на профільне навчання.

Програми, складені на місцях викладачами профільних загальноосвітніх шкіл або МНВК, спільно з компетентними працівниками базових підприємств, після відповідного обговорення передаються в Інститут педагогіки НАПН України для експертної оцінки, експериментальної апробації та остаточного наукового доопрацювання. Остаточний варіант Програми спеціалізації технологічного профілю узгоджується з МОН України.

5.3. Особливості організації профільного навчання.

Учні 10 та 11-х класів, незалежно від обраного профілю навчання (крім технологічного) вивчають навчальний предмет «Технології» за навчальною програмою «Технології. 10–11 класи» авт.: А. І. Терещук та ін.

Учні, які обрали технологічний профіль, можуть навчатись за спеціалізаціями, зазначеними в листі МОН України від 01.10.2008 № 893.

За наявності відповідного грифа МОН України профільне навчання може здійснюватись за авторськими програмами з інших спеціалізацій, не передбачених визначеним переліком.

Ключовою складовою організації профільного навчання технологічного напрямку є наявність відповідної матеріально-технічної бази. Навчальну базу мають більшість міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, тому організація профільного навчання технологічного напрямку на базі МНВК є нині найбільш продуктивною. Впровадження технологічного напрямку на базі МНВК здійснюється за умови передачі загальноосвітніми навчальними закладами у комбінати педагогічне навантаження в обсязі, передбаченому навчальними планами (для забезпечення якісного оволодіння учнями обраного напрямку діяльності).

Необхідно розмежовувати вимоги до профільної та професійної підготовки. Професійна підготовка старшокласників проводиться в закладах освіти згідно з ліцензійними вимогами до зазначеного напрямку навчальної діяльності (постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.03 № 1380). Мережа навчальних груп визначається на основі контингенту учнів старших класів, яких направляє школа, а їх наповнення регламентується ліцензійними нормами. Випускникам, які успішно закінчили повний курс навчання з професійної підготовки, надається право складати державні іспити на присвоєння кваліфікації з видачею документа про професійну освіту єдиного державного зразка України.

Типові навчальні плани і програми з професійно-технічного навчання на базі закладів системи загальної середньої освіти для підготовки кваліфікованих робітників розроблено на основі ДС ПТО. Вони є обов'язковими для виконання всіма МНВК і загальноосвітніми навчальними закладами, що готують кваліфікованих робітників із числа учнів 10–11-х класів.

Тривалість професійної підготовки у МНВК і ЗНЗ – 350, 480, 540, 680

годин. Типові навчальні плани професійного навчання для закладів системи загальної середньої освіти узгоджені з Департаментом професійно-технічної освіти та Департаментом загальної середньої і дошкільної освіти МОН України. Вони розділені на чотири групи за кількістю годин:

350 годин – 5 годин тижневих (доповнюється 1 година тижневих на профорієнтаційний курс). Виробнича практика не передбачена. Професії: водій автотранспортних засобів (категорія «С») – 350 годин; водій автотранспортних засобів (категорія «В») – 220 годин (1 рік навчання).

480 годин – 6 годин тижневих + 2 тижні виробничої практики. Професії: штукатур, II розряд; продавець із лотка на ринку.

540 годин – 6 годин тижневих + 4 тижні виробничої практики. Професії: слюсар з ремонту сільськогосподарських машин; різьбяр по дереву та бересті, II розряд; швачка I розряду, кравець II розряду; оператор комп'ютерного набору, II категорія; агент із організації туризму (18 років); вишивальниця – II розряд; манікюрниця – II розряд.

680 годин – 6 годин тижневих + 2 години за рахунок варіативної складової + 4 тижні виробничої практики. Професії: столяр будівельний, II розряд (18 років); секретар-друкарка; касир (на підприємстві, в установі, організації) (18 років); слюсар по ремонту автомобілів; молодша медична сестра по догляду за хворими (18 років); перукар – 645 годин (18 років); офіціант, III розряд (18 років); секретар керівника (на підприємстві, в установі, організації).

Висновки до I розділу

Висновки до §1.1.

Характерними ознаками педагогічного проектування є спрямованість на зміну, перетворення, інноваційний розвиток педагогічних об'єктів та вирішення актуальних освітніх проблем.

Педагогічне проектування технологічної освіти – це прогностичне обґрунтування і визначення її місії, мети, завдань, змісту, а також методичної системи, що зумовлюються потребами розвитку особистості та цілями розвитку суспільства.